

HETI SZEMLE

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre — 8 K — f. | Negyedévre — 2 K — f.
Félévre — 4 „ — „ | Egyes szám ára 16 fillér.
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre 6 korona
Amerikai Egyesült-Államokba — egész évre 3 dollár.

Felelős szerkesztő:

BODNÁR GÁSPÁR.

Laptulajdonos

A SZATMÁR-EGYHÁZMEGYEI IRODALMI KÖR.

A kiadóhivatal: illető összes küldemények, pénzek, hirdetések stb. **Dr. Balkay Kálmán** személynéi címére (Szatmár, Szeminárium) küldendők.
Pályázati hirdetések egyszeri közlése 5 korona
Nyitlatter sora 40 fillér.
A lap megjelenik minden szerdán.

A hívő nemzet.

Nincs erősebb, bátrabb és a maga igazságában bizni-tudó nép, mint a hívő nemzet. A föntségességnek fénye övezi homlokát. A lelkiismeretnek hatalmas biztosítja erejét, nyugalmát.

Az alkotmányos magyar nemzet a hitnek, a kereszténységnek ölében született. A hit karjai vezetik ezt az árva, egyedülálló nemzetet Európa népeinek életébe. A keresztény hit ápolja érzeit, nyelvét. Nyesegeti káros hajlásait. Védelmezi, fejleszti páratlanul szép faji értékeit. Örömeit megéri. Kedélyi és értelmi világának gazdagságát ismeri. Vele él a családi tüzhelyeken. Elkíséri mezeire munkái közben. Nagy, mélységes gyászai vele sir, gyászol. Hit és nemzeti érzés együtt, karöltve jár a nemzet utain századokról századokra.

* * *

És jön új világ a magyar nemzet részére is. Az új Magyarországon — világ szellem. Nem tántorodik meg. De látja, de szomorúan tapasztalja, hogy a nemzetet, melyet eddig a kereszténység és a nemzeti érzés együtt tartott, egybe fűzött... egyszerre csak ketté vágódik. Két ellentétes világnézet táborába osztja. Az új időknek rohanó, kiforratlan szelleme.

Szomorúan látja, hogy megkezdődik nemesak a vérvészto kívándorlás tengeren túlra. De egyes töredékek, csoportok kívándorolnak a hit és nemzeti érzés világából is.

És ők akarják képviselni a nemzetet, Hozozni a közvéleményt. A tudomány és világsszelleme nevében elüzni akartak mindent, a mi a hit és nemzeti érzést táplálja.

És félre akartak dobni mindenkit a világműveltség nevében, a ki elméletüknek, eszméjüknek nem hódolt.

A nemzet lelkére kétségbeesés nem borult. Örtüzeink kigyultak. Szellemi fegyvereink megmozdultak. Hitünk és nemzeti érzésünk győzelmében sohasem kételkedtünk.

De nem hittük, hogy ez a győzelem ily villámgyorsan elérkezzék.

A magyar nemzet egy villám fényére, egyszerű ütésére hívő nemzeté lesz. Egy pillanat alatt egybe olvad. Egymás keblére borul a nemzeti tudat és érzés forrón, izzóan fellángoló pillanataiban. Elseprí a kételkedés, a hitetlenségnek szellemét. Felborítja a tudományos elméletek alapján guzsba szorított nemzeti felfogást. Ez a nemzet királyával élén a Mindenható Istenhez emelkedik, a kit e nép soha meg nem tagadott. Igazságának mérhetlen tudatában vallja és hirdeti, hogy csak egy Isten ismer. Keresztény őseinknek, apáinknak Istenét. Egy örök morált, egy erkölcsöt követ. Vallja, hogy világhatalomnál, milliárdnyi hadseregnél, büszke, korlátlan uralmu eszázadnál van valami hatalmasabb. A mi diadalmasan emelkedik ki a földi erők és hatalmak között.

Az örök erkölcsi igazság, melyet Isten keze ültetett a népek lelkébe, mint megalkotta az örök világnézetét.

Ez az örök igazság népeket emel fel, ha követik. És nemzeteket ejt a bukásba. A porba. A szellemi és anyagi bukás örvényébe. Ez az örök erkölcsi igazság, fényesen ragyogó sarkesillag tündököl felénk. Európának komoran, sötétben elborult egén keresztül tör. Beragyogja a hívő nemzetek lelkének egét is.

* * *

Mi különbség van a hívő, az Isten hatalmában bizó nép és a maguk hatalmába, a gazdasági fejlődésnek mindenhatóságába kapaszkodó nemzetek közt!

Most láthatjuk — igazán!

Halljuk Párizsnak morajló forradalmát. A francia moráltól villámló és öldöklésre kész, feltépett nemzeti lelkiismeretnek zivatarait. Ismerjük az orosz nép, alattvalóknak felszabadulásért nyöszörgő lelkét.

Nem vagyunk kárörvendők.

De jogunk van gyönyörködni, lelkiismeretünket megnyugtítani, mikor *Szent István* birodalmának hívő honszerelemtől lángoló egységes, egybeolvadó népére tekintünk. Mikor hallgatjuk a nemzetnek egyszerre és egy eszméért, egy hazáért, egy boldogabb jövődőlert lüktető szive dobogását.

Népek életében ritkábbak ezek a nagy, felemelő, dicsőséges idők, mint az óriási üstökösök megjelenése. Szinte ott látja ez a nép, nemzeti életének egén megjelenni Konstantin tüzes keresztjét, hogy olvassa: „E jelben fogsz győzni!” E jelben fogod megvédeni a keresztény magyar kultúrát a barbár Balkánnak és hatalmi mámorában elbódult oroszok világhódítása ellenében.

* * *

... Holnap *Szent István* napját ünnepli a nemzet. A nemzet, mely mindig keresve keresi első apostoli királyát.

Hol vagy István király?

Téged magyar kíván...

Ez az ősi ének soha hatalmasabban nem szállott, nem tört ki még a nemzet lelkéből, mint most.

És áll a hívő nemzet nagy királyának

Képek a háborus világból.

A viszontlátásra.

Hárman ültek a kupében. Szótlanul, hideg arezvonásokkal, Mint az utas embereknél utazás kezdetén történni szokott.

Mint talán tapasztalásból is tetszik tudni, az utazásnál nagyon gyakran két ellentétes körülmény adja elő magát.

Tudniillik: konok szótlanság, merev bizalmatlanság, párosulva egyes gyanus szempillantásokkal, — ami aztán rendesen azzal végződik, hogy köszöntés nélkül hagyják egymást faképnél. Vagy — ez sokkal kellemesebb, néha talán érdekes is, — szives előzékenység, közlékenység, jóízű csevegés, sőt emlékezetes ismeretség. A minnek a vége nem egyszer így fest: nagyon fáj, hogy ez a mozdony ily hamar ide röpitett. Köszönöm uram ez élvezetes perczeket. Ha sorsa erre vagy amarra hozza, ne kerülje el szerény házatát stb. stb.

A mi három utasunk, magyar emberek szokásaként nyomban bemutatják egymást. Egy pap, öszbevegyült fűrtökkel; és egy végzett jogász, eleven, mozgékony kis termetével, csinos öltözetével, ábrándos kék szemekkel. És egy katonatiszt.

Még a kölesönös bemutatkozás után is meglehetősen idő kellett, hogy a siri esend megtörjön, a mi különben elégséges volt

arra, hogy mindenki kényelembe tegye magát, cigarettára gyujtson s egymásnak jól szemeközé nézzen.

— Az idők nagyon nehezek — kezdi a jogász — amit izgékony természeténél fogva várni is lehetett tőle — nem tudni mit hoz a jövő hét. Azt hiszem, hogy mire felébredünk, katonáink harezi sorban állanak.

— Az meglehet, — szólott a katonatiszt méltóságában teljes nyugalommal és sokat jelentő mosoly lebbent el ajkairól.

— Megyünk — lelkesedett a jogász két karját felemelve, mintha legalább is öt muszkát akarna szétapritani. Megmutatjuk mi is tartalékosok, hogy nem csak parédának viseljük a tiszt ruhát...

— Nos, ezt mondhatnám én is — fogta fel a szót a pap — ha el nem röpült volna már fejem felett az a kor, mikor én is ott állottam a harezi sorokban. S az én szívetem is hangosabb dobogásba hozta az ágyu-szó.

— Hahahaha! — kacagott fel a fiatal tartalékos, — ugyan tisztelendő ur kérem, mikor lehetett az!

A pap az élemedett férfiú komolyságával mérte szeméit végig a fiatalemberen és ugyanoly higidtsággal szólott:

— Akkor édes fiam, mikor ön még hátul-gomboló nadrágot viselt s a kis ábécézt tanulta.

— Nemde tisztelendőséged regtmenis páter volt talán — kérdé a zavarba hozott fiatalember.

— Igen uram.

— Nos, azok már csakugyan parédznak a béke ideje alatt s uraskodnak a harezi időben is. A kor, melyben élünk, nagy dologtalanná tette a papok hivatalát — folytatá a tartalékos tiszt ur kissé elbizakodva, — a polgári életben is. Elképzelem, mennyi dolguk lehet ott a hidegvérű katonák közt, kik elszántan, kemény szívvel lépnek a harezi sorba, hol a kemény viaskodás, harezi tűz és izgalom közt bizony kevés embernek jut eszébe, hogy ő még kis katekizmust is tanult. A bátor és vitéz katona, ki elszántan hagyta ott azokat, kiket szeretett, ki nem lát maga előtt mást, mint kettőt: az ellenséget és dicsőséget, kinek a halál egy szép szendergés, melybe mikor jut — nem tudja, de reá mindenkor készen van — már tessék megenyedni, nem veheti komolyan a páter urakat.

— Téved uram — felelé komolyan elpalástolhatatlan nyugtalansággal az őrnagy, (mert katonatisztünk ily rangot viselt) — téved. Ne higgye ám, hogy szegény katonáink bluza alatt szív helyett kő van; hogy az az ember, ki állásunk vas szigora alatt megfásulni látszik, nem tudja, hogy a katona is ember. Az embernek pedig Isten van, kihez ő — igaz talán nagyon kevésszer emeli fel szívét, de mikor felemeli, akkor mégis csak tudja, hogy nem generálissal, de az Ur Istennel beszél.

Folytatása következik.

szellemé előtt. És nem gyászos öltözetben. És nem siránkozik. A hitnek, az igazságnak erős páncélzatában áll. A síró szemek könnyeit felszárítja, elégeti a hit és honszeretetnek tüze. A mely ott lobog a nemzet szemében. A nemzet lelkében. A mely nemzeti lélek hívja, idézi Istvánt. Az apostolt. Az atyát. A hőst, ki legyőzte elleneit és a kereszténység napját bontotta ki a zivataros fellegekből. És Szent István szellemét köztünk, a hívő nemzet lelkében érezzük.
Badnár Gáspár.

X. Pius pápa és a háboru.

Az „Osservatore Romano“ augusztus 3-iki számában a lap élén a pápának a világ összes katolikusaihoz intézett felszólítását teszi közé, mely a következőképpen hangzik:

Már csaknem egész Európa egy borzalmas háboru örvényeibe sodródott, melynek veszedelme, eshetőségei, kimenetele már rövid gondolkodás után is csak gyásszal és irtózáttal tölthet el. Minket érintett ez a legfájdalmasabban s keserű bánattal töltött el, annál inkább, mert népek, polgárok üdvössége, élete van Mi reánk bízva. Ebben az általános nagy eltévelyedésben s ebben a döntő órában érezzük s gondolunk arra, amit Atyai szeretetünk s Apostoli kötelességünk egyaránt parancsol, hogy minden hívő lelkét minél nagyobb buzgalommal kormányozzuk arrafelé, honnan minden segítség jön, a Krisztushoz, a béke fejedelméhez, az Isten és emberek leghatalmasabb közvetítőjéhez. Jöj-jön intésünkre a világ minden katolikus a 6. kegyelmének a könyörületességének trónusához, elsősorban a klerus tagjai, kiknek ezenkívül különös feladatuk lesz, püspöki rendeletre minden templomban nyilvános imaórákat tartani, hogy a könyörülő Isten az ájtatosak imáitól meghatva, mennél gyorsabban oltsa el a háboru szomorú fáklyáit s jóságosan a béke gondolataira figyelmeztesse az államok vezetőit, nem pedig a viszálykodásra.

Róma, Vatikán, 1914. augusztus 2.

X. Pius pápa.

Itt említjük meg azt a hirt, hogy a Vatikánban elismerik Ausztria és Magyarország eljárásának igazságát.

Benső győzedelmünk.

A mi első és legdicsőbb győzedelmünk igazságos ügyünk megmozdulásában . . . benső győzedelmünk. A minőt még alig látott és jegyzett fel a történelem.

Nyílt és titkos ellenségeink már két évtized óta hirdetik, hogy monarchiánk mint az ezer éves ta, melyet benső férgek, enyészet öröl . . . az első viharra összedől és maga alá temet mindent. Nem csak aspirációkat, de nemzeti létünket, önálló egységünket is.

Sőt mi magunk közt is voltak jószok, voltak aggódó lelkek, a kik szemükben megreztent könnyel, szívükben sejtelmeket sóhajtottak: Vége a Magyarországnak.

Most már tisztában vagyunk, hogy mikor nyílt és titkos ellenségeink a mi igazságos ügyünkbe betörték, mikor elhatározták, hogy régi tervüket dülőre viszik . . . nem a hadseregükben bizakodtak. Nem is vitézségükben.

Bizakodtak abban, hogy Ausztria népe szétmálk az első megmozdulásra. Magyarországon nemzetiségi viharok és politikai meghasonlások végzik el helyettük a döntő háborut.

Regényekből kivonatokat olvastam, melyekben élénk tárulnak a monarchia feldúlt romjai: Képeken látunk, melyek egy összeomlott, egy halálhörgésben vonagló ország végpusztulását ábrázolják.

Ime! Vannak még csodák a földön. Ez a csuda megtörtént. A mi nyílt és titkos ellenségeink szörnyen csalódtak.

A monarchia egységesebb; a milyen soha

sem volt. Magyar földön, éppen úgy, mint a németen, nem ismernek sem pártot, sem nemzetiséget, sem szocialistát, sem senki és semmi mást, mint . . . magyart. Magyar polgárt, magyar vitézt, magyar koronát, a kik itthon a szeretet háborujára készülnek, a csatátérre pedig csodás lelkesedéssel indulnak . . . győzni!

És ott . . . a mi ellenségünk országában? Ott van az igazi felfordulás. Az anarkia. A meghasonlás. Az elnyomott népek felkiáltásai. Ott van a sülyedés. A kuterának megcsufolása. Az önvád Az egymás ellen való fenyegetés. A napról-napra kipatant titkos törekvések.

Ezt bizony ők nem gondolták. Erre ők nem számítottak.

A mi benső győzedelmünk lesz az ő vereségük és keserves kijózanodásuk. △

A juhász ezer koronás adománya.

Szabadkáról jelentik: A városban a segítő bizottság serényen munkálkodik az itthonmaradtak segélyezése érdekében. A bunyevác gazdák közül is igen sokan vállalkoztak a gyűjtésre. Tegnap megjelent a polgármesternél Szabó Sipos Imre kijelentette, hogy neki nincsen olyan ismeretségi köre, amelyben gyűjthetne, de aláírja az ivet. Az egyszerű magyar ember aki még nemrég más gazda juhait legeltette, ezer koronát adott az otthonmaradtak segélyezésére és ezenkívül felajánlott száz zsák burgonyát is.

A jótékony-ság most kötelesség azokkal szemben, a kik véradóval védik a hazát.

Virágos vonatok, bokrétás vitézek.

Naponként, sőt a napnak csaknem minden órájában virágos vonatok érkeznek, indulnak vasuti állomásunkra, állomásunkról.

Tavasznak virágos fái csak olyan virágosak, bokrétások, mint a mi katonáinkat vivő vonatok s főleg a kupékat megtöltő katonáink. Virág a sapkájok körül. A gomb-lukákban. Sőt még a zsebeik is kis bokrétákkal vannak tele.

— Honnét ez a temérdek virág — hangzik a közönség köréből. Mert a mi közönségünk megtölti a vasuti peronokat és éttermet. Virágot, szivart, lelkesedést hoz magával. S ha egy-egy virágos vonat, felbokrétázott század érkezik vagy indul: kitorzó lelkesedéssel üdvözlí, eresztí nagy utjára e mi vitéz katonáinkat.

Egy-egy pillanatra igazán azt gondolja az ember, hogy a kupék vőfélyekkel van megtelve. Lakodalmi menet érkezik, indul. Kitorzó lelkesedéssel, az ifjuságnak diadalos életérzetével. Hiszen kendőt lobogtatnak. Drága szép magyar nóta száll az ajkakra. Talán bizony vőfélyek mennek esküvőre.

Pedig csatába, kemény harcokba indulnak. Egy érzést, egy szerelmet visznek az oltárhoz. A haza oltárához. A honszerelmet. Vőfélyek tehát ők, kik mindnyájan egy gyönyörűségeen szép, fenségeseen tündöklő menyasszonyért küzdenek élet-halálra. A győzelem, a haza dicsőségének menyasszonyáért.

Az Isten vezesse, segítse őket a nagy, a véres, de dicsőséges harcokban. △

A kis pásztorflu halála. Az előretolt állásokból visszatért katonák megható történet mesélnek el egy kis pásztorfluról, aki a nyáját közel a Száva-parthoz, Szerbiával szemben legeltette. Nem vette észre, hogy szerb gyalogság szállja meg a tulsó partot és sortűzet intéz a magyar hadállás ellen. Csak mikor megdördültek a fegyverek, vette észre a fiúcska a szerbeket és ahogy csak tőle tellett futni kezdett, hogy kiérjen a tűzvonalból. De a szerb golyók gyorsabbak voltak és a flu elesett. Holttestét a magyar katonaság megható részvétellel temette el és sírjára egy elfogott szerb katona teljes fegyverzetét tették fejfául.

A segély-akciónak adjunk jó tervezetet.

A háboru sikerének egyik kulcsa: a jó hadi terv. A szeretet háborujának gyors, biztos és általános eredményét is csak a segélyakciók kitünő és praktikus tervétől várhatjuk.

Ha ez nincs meg, úgy az eszközöknek bőséges esete mellett is bekövetkezik a sajnálatos zürzavar, a segélyezés egyensúlyának felbomlása.

A segélyezésnek főhadiszállásra van szüksége. Egy középpontra, a honnan a tevékenységek kiindulnak . . . és visszatérnek. Ha külön területen is működik valamely egyesület, vagy egyén is, családok is: ott a centrumban minden legkisebb tevékenységet, lépést, mozzana ot ismerni kell.

Valóságos térképre van szükség. Utcák, házszámok szerint való térképre. A segítség szoruló bár mily típusu alanyt úgy kell ismerni a középpontnak, mint a haretéren a katoná naciólnálját. E nélkül tervszerű akciót vezetni csaknem képtelenség. Megtörténhetik, hogy egyik segélyreszorulthoz bőségesen talán kellenél is bőségesebben ömlik majd a segély; a másik helyre pedig a hol az igazi szükség vonul szerény sarokba nagy nélkülözés támad.

Nem csak az anyagi szükségek enyhítésére terjedjen ki továbbá az akció. Ott kell különösen résen lenni, a hol a bevonult katonák családja, gyermekei erkölcsi oltalmat, gazdaságot nélkülöznek. A hol esetleg lelketlen kihasználások, félrevezetések történhetnek vagyoni, illetőleg jogi esetekben vagy más életkörülményekben.

A gyermekekre is áll ez a figyelem. Nem elég az itthon maradt családok gyermekeit élelemmel, rubával ellátni. Szemet figyelmet kell vetni a gyermekek vallás és erkölcsi nevelésre. Övni az utcai csavargástól, veszélyes helyektől stb. Itt a kollektiv nevelésnek szükségessége is be fog következni. Hiszünk, hogy akadnak jólkű tanfériak, akik az egyes telepeken, ha ilyenek alakulnak, pedig alakítani kellene, felügyeletet szívesen gyakorolnának. És mert nincs remény arra, hogy az iskolák megnyílnak egyhamar: gondoskodni kellene, hogy az árvamaradt gyermekek kellő foglalkozáshoz jussanak. Még pedig nem csak szórakoztató, de hasznos, fejlesztő foglalkozásokhoz is. A nagyobb gyermekek részére munkát kell keresni, hogy így ne csak a könyöradományokat élvezzék, de a munkának gyümölcsét is lássák. A foglalkozás hiány legbiztosabb forrása a gyermekek elzúllásának.

A korcsmák

korlátlan jogainak megrendszabályozását a mostani nehéz és felelősséggel teljes időben minden józan észszel és erkölcsi érzéssel rendelkező ember természetesnek, sőt kiáltó szükségnek valja.

Senki nem akarja a koresmárosoktól elvenni a megélhetést. Elhetnek is abból, a mit reggel 5 órától este 6 ig keresnek, árulnak.

De mikor már csakra nézve bekövetkezik az elég, mikor neki kell menni az éjszakának megfogyatkozott esendőségi állományunk tudatában, mikor estenden a kinyitott koresmák és a muzsika hangjai ugyszólván dorbézolásra hívják a hullámzó tömeget: akkor nagy érdekek parancsolják, hogy az alkalmakat vágjuk el. És teremtsünk lehető prevencziót.

Ezt a prevencziót ezélozza az a kormánybiztosi rendelet, hogy a koresmákat este 6 órakor feltétlenül be kell zárni, mely rendeletet a főkapitány ki is hirdette.

Csudálkozunk mi azon, hogy valahányszor a koresmáknak, az embereket ölő és nemzetet pusztító alkoholnak csak vékonyka, esekély korlátozására gondolunk és e tekintetben csak ingadozó lépést is teszünk: mindjárt, tüstént akad védelmező, a ki a koresmárosok megélhetéséről szónokol. És a koresmárosok — jövedelme fogyasztásán szánakozik.

Ezzel szemben, talán 100—; talán 1000 koresmáros jó egzisztenciájával szemben

nem halljuk a 10 ezrek védelmét. Senki se szónokol arról, hogy mint lesik 5-6 gyermekes anyák a kereszmák tájékán szombaton, késő este a kereszményt szóró apát könnyes szemekkel, hogy talán omló könnyeikkel, esdő kéréseikkel haza csalhatják azt a mámoros embert, embereket. Most sém beszélt senki arról, hogy katonáinknak, kik nehéz harcra mennek, nyugalomra, pihenőre és nem mámorra, ideget bontó dorbézolásra van nagy szükségük?

Csak a száze, csak a — jól van — ezer kereszmáros életérdekeit, jobban modva jóvedelmét féltik és védik.

Hát ez nem jól van így!

És mi elvárjuk a főkapitány urtól, s ha arra kerül a sor a legfelsőbb fórumoktól, hogy az egyszer kiadott rendeletet visszahívni, letompítani nem fogják. Sőt azt a rendeletet irgalom nélkül és minden engedékenység nélkül végrehajtják.

A mi írásos rendeleteinknek éppen azért nincs erejük, nincs tekintélyük, mert visszahívják egy két jaggató védelem hallatára. Azért nincs tekintélye, mert engedékenység a rendeletet megcsúfoljuk, sőt neveltségessé tesszük. △

A nagyidők apróbb eseményei.

A nagy időknek apró eseményeiből alakul ki rendszerint az emberek lelki világa. Az igazi lelki világ. A mely ott gyökeredzik a lélek mélyén, mint a fatörzse, mely ha sokszor gyümölcstelen idők hoz, virágtalanul, kopaszon marad is, de gyökereiben él. És csak napsugárra, esőre, időre vár, hogy igazi életét kibontsa. Így van most az emberek lelke is. Kibontakozik. Gyökerein új hajtások nőnek. A két legszebb, legértékesebb hajtás: a hit és honszeretet. Megszámlálhatatlan esetek birtokában vagyunk ezen állításaink bizonyosságára. Már közöltünk is többet, sokat. Közölni is fogunk, annyit amennyit csak bírunk. A jövő idők kincses tanulságai lesznek ezek a megkapó esetek. Ime, ma is leszgezzük a következő *megható találkozást*. Egy budapesti iparos, családos ember, mint népfelkelő vonult be a székesfehérvári honvédséghez. Jól menő üzletét a családi gondokkal amúgy is elfoglalt feleségére volt kénytelen hagyni. Az asszony már kétszer irt férjének levelet, amit azonban a férj egyik esetben sem kapott meg. Vasárnap reggel a kétségbeesett asszony, akinek egy fontos üzleti ügyben feltétlen szüksége volt férje tanácsára, automobilt bérelt és azon utazott le Székesfehérvárra, hogy férjét fellekeresse. Odaérkezett s órákig kereste eredménytelenül. Elment a lakanyákba, iskolákba, megszólított sok katonát, hogy nem ismerik-e férjét, de mindenütt kedvezőtlen választ kapott. Már fáradtan és csaknem reményét veszítve ért a Rákóczi-utczában a Jézus Szíve templomhoz, ahova bement, hogy Istent kérje, segítsen őt a férjéhez. A templomban egy katona mellé állt s a katona nem volt más, mint a férje. Egymásra néztek és egymásra ismernek. Szólni nem tudtak, összeborultak s letérdelve siráltak. Akik ott álltak közelükben, nem tudták sirás nélkül nézni a megható találkozást.

Első akar lenni.

Egy közvitész a katonákat viyó vonatra az utolsó pillanatban ugrott föl. És véletlenül az első osztályba.

— Talán nem itt a helye vitéz barátom, ez első osztály szót reá a konduktor.
— Ne bántás tes'vér, mondja jó kedvűen a vitéz, most nincs köztünk különbség. Talán bizony én halok meg elsőnek köztünk — a hazáért.

A kalauz megölelte a közvitészt — és nem bántotta.

Egy szivarért.

— Uram, se pénzem, se szivarom, már két napja nem szívtam.

— Tessék egy szivar.

— No, Uram, ezért száz muszka fog meghalni a kezem alatt!

Hadi naptár.

A világháború mérlege.

Ausztria-Magyarország elfoglalta:

aug. 6-án Olkusz orosz várost,
aug. 6-án Volbrom orosz várost,
aug. 7-én Miechov orosz várost,
aug. 8-án Radzivilov orosz helységet.
aug. 8-án Woloczyska orosz helységet,
aug. 8-án Novosielicza orosz helységet,
aug. 8-án átléptük a Visztulát és negyven kilométernyire a hátártól megszálltunk minden helységet.
aug. 11-én Dibra, Djakovó és Ipek szerb városokat elfoglalták albán csapatok.

A németek elfoglalták:

aug. 3-án Kibarty orosz helységet,
aug. 3-án Libau orosz hadi kikötőt,
aug. 3-án Alexandrovo orosz várost,
aug. 4-én Censtechau orosz várost,
aug. 4-én Kalis orosz várost,
aug. 4-én Bentzin orosz várost.
aug. 5-én Briey francia várost,
aug. 6-án a német és az osztrák-magyar hadsereg egyesült orosz földön, Censtochau és Bendin körül.
aug. 7-én Lüttich (Liège) belga várost,
aug. 10-én Sosnovicze orosz várost.
aug. 10-én Mülhausennél tönkrevették a VII. francia hadtestet,
aug. 11-én Lagardnál a XV. francia hadtestet.

Bevonultunk Szerbiába. Most már teljes bizonyossággal fogadhatjuk a hírt, hogy *csapataink több ponton bevonultak Szerbiába és az ottani ellenséges erőket visszavetették.*

Csapataink valamennyi akciója sikeres. Sabac birtokunkban van.

Sabac egyik legjelentősebb városa Szerbiának, mert ennek legtermékenyebb vidékén fekszik és az állatkereskedelem fő közvetítő állomása. Szerbia belsejéből vasut vezet Sabac Szávaparti kikötőjéig és magyar részről a Sabaccal szemben fekvő Klenaknak is vasútja van. Sabac sokat szerepelt a magyar történelemben is. Erdéltiményét még 1470-ben Mohamed szultán építtette és ezt vivta Mátyás kitaly, akinek hadi tényéről a „Szabács viadalja“ ezimű történelmi ének is szól.

Szomorú kötelesség.

— A „Szamos“ ezimére. —

Most, ebben a nagy időben, mikor Vilmos császárral mi magyarok is győzedelmesen mondhatjuk, hogy ebben az országban nincsenek felekezetek, nincsenek pártok, nemzetiségek, sem elvi harcok, sem surlódások, csak magyarok; most mikor feledünk mindent, a mi volt; s el vagyunk telve avval, a mi lesz; mikor a vallásos és nemzeti gondolatok összebortak, az érzések egybe kristályosodtak . . . most ezen gyönyörű benső harmóniában régi és mának gyűlöletnek tintájába mártott tollat használ Szatmáron a „Szamos“ ezimű lap. Szeretjük hinni, hogy nem ő mint ilyen, hanem lapjának ismert hangja ezikezje.

Csaknem bizonyosra vesszük, hogy a hírlapirodalomban egyedül álló ujság, mely az egyház főpapjait és papjait és papságát, de különösen a nemzetnek, szinte izzó vallásos érzését ilyen kegyetlen könnyelműséggel, durván megsértette.

„Jupiter a háboruban“ ezimű elméművének egész tendenciája, duhajkodó, esipkedő hangja, izléstelen és bántó összehasonlításai szomorú kötelességteljesítésre kényszerítenek. A nemzet egységes érzésének és gondolkodásának nevében visszautasítjuk ezt a támadást. Milliók és milliók legdrágább kincsének a vallás vigaszának ilyen kipellengérezése, olesó, diestelen gunyolódásul való felhasználása ellen pedig önértéssel tiltakozunk.

A magyar kath. főpapságot, a mi papságunk közéleti szereplését nem a mi feladatunk megvédeni. Azt a főpapságot és papsá-

got, mely csak legutóbbi szabadságunk harcában önként adta oda mindenét és önmagát is a hazának. A kik meghaltak a hazáért. És elmentek a vak börtönökbe, a rabláncok viselésére; a kik, „a tisztas terjedelmű domíniumokat“ inkább elhagyták, mint hazájuk ellen még gondolatban is vétésnek; azt a papságot, mely ugyis, mint hivatásos katonák reverendájukat a katona bluzzal cserélték fel és ha kell ma is fel fogják cserélni . . . ezt a magyar kath. papságot a „Szamos“ iszapja nem tudja még csak be se fröcsenteni. Ez a főpapság, ez a papság hazafias kötelességeinek és áldozatkészségének oly magaslatán áll, hogy erre szót sem vesztegetünk. Csak sajnálattal látjuk, hogy ezikkirónak szemét, látókörét vastag hályog borítja. Nem látja a jövőt. Nem ismeri azt a mozgalmat, melyet a katolikus karitás megindított. És sejteni sem sejt, hogy a nemzetnek nem csak azon javai és áldozatai vannak, melyeket a hírlapok felhevülései kidiesérnek. A nagy, hatalmas tettek nem sippal, dobbal és zajban készülnek. Hogy a nagy lelkekben parázs izzik, meleg források fakadnak, melyek akkor lesznek igazán „a hittel vigasztalt gyámoltalanok“ áldásává, mikor a szalmatüzek régen elhagytak.

Hanem igenis, meg kell védelmeznünk a vallást, a nemzet legnagyobb hadi tőkájének vigasztaló, erősítő hivatását — a lelkisínyléstől, a gunynak fegyverei ellenében. Mert a ki ezen eljárásával a népek millióinak forró érzéseit bántalmazza és gunyolja . . . megsérti a legnagyobb megpróbáltatások idejében magát a nemzet javait, féltett kincseit. Az bünt követ el a nemzeti egységes érzés ellen.

Az a hang, az a könnyű véru szellem, mely nevezett ezikkben előmlik: a francia szabadszelleme, hamis kulturának hangja, szelleme. Czfatja. Annak a szellemnek és annak a hamis kulturának czfatja, melynek világtörténelmi bukása befejezett. És melynek halálhörgését minden igazságos ember a Nemezis logikájának tekint.

Ez a szellem itt, nálunk talajt többé nem talál. Ki van üzve. A hívó, az imádkozó, a vallásos érzésben erőt és vigasztalást találó nemzet üzte ki.

A vallásos hit, a vallás vigasza igenis ott van a harc téren véruket ontó katonáink lelkében. A kik elbucszások előtt megtöltötték templomainkat. Előzőnlötték gyóntató székeinket. Leborulva és hálásan fogadták áldásainkat és vigasztalásainkat. És tízezer számra tüzték dobogó szívük felé Szűz Máriának, Magyarország Patronájának érmeit.

Oh, önök dicsekszenek nagy férfiai a szabadgondolkodásnak, hogy mindent tudnak.

Nagyon keveset, arról pedig, hogy mily drága a hit és mily tényezője az itthomardott „gyámoltalanok“-nak a vallás vigasza, úgy látszik: semmit sem akarnak tudni.

Arról meg éppen nem tudnak, hogy a vallás vigaszával az egyház, a papság, a szeretet egyesületei könnyeket törölnek. És segítenek oly titkos szegényeket, a kikkiről önöknek fogalmuk sincs.

Majd lesz!

A tévedések, az elkövetett igazságtalanságra való felébredésnek arczpirulásában van a megbánás és vezeklés útja.

Halljuk, hogy tekintélyes kath. polgárok akarnak felháborodásuknak nyílt kifejezést adni a megtörtént inzultusért.

Kérve kérjük őket ne tegyék. Bocásunk meg most különösen az ellenünk vétőknek.

A közönség körében, itéletében úgy is megkaptuk már az elégtételt.

A „Szamos“-ban pedig már ma reggelre, e válaszunak megjelenése előtt . . . megkezdődött a megbánás, a vezeklés útja a megbántott Igazság felé.

Egyet azonban jegyezzünk meg! Bizonyosak lehetünk most már abban, hogy vannak ösztönös emberek, kik hasonlatosak lesznek szenvedelmük fékezhetetlenségében azokhoz a mesebeli jószágokhoz . . . melyek, mikor látják, hogy senki sem bántja őket, hogy csend, békesség, nyugalom ül a tanyán . . . ösztönös viselkedéssel a Holdba kötnék bele. És azt ostromolják támadó hangjukkal. Mert . . . a sötét éjbe jótékonyan világít.

NŐK VILÁGA.

Az asszonyok munkája. A bolgárok, amikor a balkáni háboruban majdnem egy évig tartó reménységeknek gazdag, keserűségekben, fájdalmakban és csalódásokban változatos háborújuk után hazatértek, otthon megmunkált földet, újból bevetett területeket találtak. Pedig Bulgáriában a gyerektől az aggastyánig mindenki elment a háboruba. Vajjon hasonló cselekedetre a mi asszonyaink és leányaink nem volnának-e képesek? Bizva hisszük, hogy igen. A magyar történelem ragyogó lapjain egész serege a nőknek, védte hazáját. Az önfeláldozás nemes példájuként emlegetik mindehol: A Zrínyi Ilonák s az egrí nők nevét. Manapság már nincs szükség arra hogy gyöngye asszonyok ott hagyják a családi tüzhelyet, a gyermekeket, van elég fegyveres erőnk, amely győzelmesen szolgálja évezredes hazánk dicsőségét. De arra szükség van, hogy mikor dicső harcossaink visszaérkeznek, itthon ne találjanak kopár határt. A győzelem jó érzésében, lelkük egész melegével vegyének részt vitézeink örömeiben a mi asszonyaink leányaink is, kiknek férjét, vőlegényét, gyermekét, rokonát viruló jövőre várja. Ezt segítsék elő a magyar asszonyok és leányok, ez a honvédelem is majdnem annyi, mintha ők is fegyvert forgatnának.

A longyel grófné és a tartalékos.

Krakóban történt. egy gyalogezredet ültettek vonatra, a pályaudvaron a város hölgyei, élükön a bájos Potoczka grófnővel. fáradhatatlanul osztogatták a szivarokat, teát, a cseh tartalékosok között, akik aztán sorakoztak, hogy felszáljanak. Már megharsant a kürt, mikor egy cseh tartalékos odaszólt a szépséges Potoczky grófnőnek: Holka! prosim vas privo, bo je mam durzsta! (Tubiczám, adj egy ital sört, nagyon szomjas vagyok.) A fiatal grófnő hamar sört hozott és megittatta a cseh legényt, aki hála fejében csókot nyomott a grófnő orcájára.

A király.

„Legfőbb vágyam volt, hogy az Isten kegyelméből még hátra levő éveimet a béke műveinek szentelhessem és népeimet a háború áldozataitól és terheitől megóvhassam.

A Gondviselés másként határozott!”

Igy kellett történnie!

Mindenható Istenünk akarata, hogy a minnek előbb-utóbb meg kellett történnie . . . még a Te életedben zugjon le, felséges Királyunk!

Alkonyatkor, estenden. Mikor a Nap lemenőben, akkor kellett tüzet gyujtanod a vészszellő fellegekben. Tüzet, mely tisztíson. Világosságot, bizonyosságot hozzon a bizonytalanság zord fellegeibe. Tüzet, mely büntessen. A mely mulassa meg, hogy birodalmaid ébred és nem halódik. Új történelmi utat vág és nem bucsuzik. Egybeolvad; egy lélek, egy szív egy akarat tud lenni. Mert a Te „agghorod nem lehet akadály a népeid boldogulásának.”

Nolcvannégy évvel vállaidon keresztülmentél az ifjú-kor csalódásain. A férfikornak, az apának rettenetes kálváriáján. Hordoztad minden alattvalódnak fájdalmait és örömeit a trónon ülve. Ismered a mécsesek és postakocsik korszakát. Szemeid előtt történtek az emberiség legnagyobb változásai. Tudományban, hadseregben, kulturában.

Minden, de minden változott körülöd a világban.

Csak ketten maradtatok egyek!

Te Magad! És a magyar nemzet királyi-hűsége. Lángoló szeretete, önfeláldozása és hősiessége. . . .

Ősz király! Születésnapodon, nyolcvannégy évvel vállaidon a Te lelked a legifjabb! A legéberebb. A Te értelmed a legbölcsebb! A Te lelked a legtisztább és legnyugodtabb, Te munkabírássod legcsodásabb. És a mit tétlél, azért mint népednek hirdetted — Isten és nemzet előtt viseled a felelősséget.

Veled viseljük! Veled vagyunk. Veled borulunk a nagy Isten elé, hogy életednek megkoronázásaként adja meg Neked, nekünk a mi igazságunk győzedelmét!

A nemzet Nagy Heteit éljük. Ez a hét pedig, melyben most vagyunk a nemzeti ünnepek Hete. Nagy történelmi esemény ölelkezik lelkünkben össze. A csaknem ezer év előtti emlék gyul fel lelkünkben. Szent István hatalmas alakja, a ki megindítja ezer esztendőre a magyar királyság történelmét. És I Ferencz József, az ezüst haju bölcs, a ki megtartója a másik ezer évnek és a magyarok dicső történelmének.

Mester.

Megyéspüspökünknek dr. Boromiza Tibornak 20.000 (huszezer) koronás adománya.

Jó ideje tudomásunk volt arról, hogy ez az igazán egyházfejedelmi tett meg fog történni. De hallgattunk. Mert püspökünk nem barátja szándékai és tettei előre való kürtölésének. Másról is . . . másról is, bizony van tudomásunk. Erről is hallgatnunk kell még egy ideig. És nem is tartjuk szükségesnek ez alkalommal sem a dicsőítő szavakat. Az az agy főpásztor, a ki itt él közöttünk a maga egyszerűségében és igényletlenségében . . . hogy oda adhassa minden javát az új Magyarország hadseregének, a jövő intelligenciájának, a jövő idők magyarságának és keresztény kulturájának . . . semmi néven nevezendő magaslatára nem szorul. De azt méltán elvárhatta volna — és ezt mi mondjuk — hogy minden művelt, jóakaratu ember, legyen az bármely vallású vagy elvű ember — tetelezzék fel a magyar kulturára milliókat áldozó magyar püspökről, melyszerint e nagy, e hazának jelen és jövőjeért folyó küzdelmes időben sem lelkével, sem erszényével hátul maradni nem fog. Ezt a tettek beigazolták. Be fogják igazolni s így maguk a tettek válasznak minden oldalra, ahova válasz szükséges.

A 20 ezer koronát püspökünk jó szíve és bölcs belátása így osztotta meg:

A Vörös Kereszt Egyesületnek 4000 koronát; a Szatmár városi, szatmárvármegyei, Ung, Máramaros, Bereg és ugocsa megyei Vörös Kereszt Egyesületnek pedig egyenkint 1000—1000 koronát, összesen 6000 koronát adományozott.

A hadba vonult katonák családjainak segélyezésére a következő adományokat utalta ki: Szatmár városának 1500; Szatmár vármegyének 2000, Ung megyének 2000, Máramaros megyének 2000; Bereg megyének 1500; Ugocsa megyének 1000, összesen 10.000 koronát.

Az adomány összege tehát 20.000 korona.

Istentisztelet a király születés napján. Tegnap városunk főgyháza szokotlanul nagyobb melegséggel és fénytelennel ünnepelte királyunk születése napját. A székesegyház előtt a Deák Ferencz-téren egy lombátorban Benkő József apátkanonok és plébános mondotta a táborig misét három ezer katonára és még egyszer annyi polgári hívő jelenlétében. A katonaság a szokásos díszlövésekkel emelte a szertartás ünnepességét. A székesegyházban 9 órakor Pemp Antal kanonok, pápai prelátus tartotta a nagymisét az oltárszolgálatot teljesítő fényes testületével. Nem mulaszthatjuk el ezuttal, hogy a legnagyobb elismeréssel meg ne emlékezzünk a székesegyházi énekkarról, mely a szokottnál kiválóbb módon járult az ünnepnap magasztosságához. Utóbbi számunkban közöltük részletesen az egyházzenei műsort, melylyel a székesegyházi énekkar előkelő urak és hölgyek szíves közreműködése mellett készült az idén a király születésnapja ünnepére. Valóban, lelkünk emelkedésével hallgattuk e nagy műsort, mely mind belbecsére tartalmi és dallami gazdagságára nézve, mind pedig a biztos vezénylés, valamint legfinomabb árnyalatu, szabatos, üde és bájos előadása tekintetében magas színvonalat jelez egy énekkar működése terén. Elragadtatással teljesítményük iránt hálásan iktatjuk ide nevüket azoknak a drágáknak, kik Sepsy Márton segédlelkész, karnagyhelyettes vezérese mellett a székesegyházi énekkarban közreműködni szívesek voltak. Hölgyek:

Demjén Anna, Kaufke Margit, Markos Ilona, Méder Teréz, Mondik Mária, özv. Nitsch Józsefné, Szabó Anna és Zagya Mária szopránisták. Asztalos Ilona, Dombrády Mária, Glósz Rajmunda, Loveczky Mária, Méder Emma, Papp Mária és Szentgyörgyi Blanka altisták. Urak: Demjén József, Papp János, Papp Péter, Sepsy Márton és dr. Vajay Imre tenorok. Bodnár István, dr. Fábrián Lajos, Holeczmann Béla, Markos Imre, Pataki Lajos, Roszipál János, Sárkány Dániel és Szemere Géza basszusok. — Egyházatya remek mondása, hogy az alamizsna a legmagasabb uzorakammattal gyömölesző betét. A szegények marka a legbiztosabb pénzszekevény, tüztől és betöréstől mentes. Így vagyunk azzal a rövidke idővel is, melyet az anyagi szükségések keresése mellett az Isten házában töltünk, ennek fényére fordítunk. Az az idő el nem veszett . . .

Magyarok hónapja augusztus. Augusztus hónapját méltán nevezhetjük a magyarok hónapjának. A mi hónapunk ez a bűvös bájos hónap. Turáni ősi pusztának hónapja. Tüzelő delével, hűvös alkonyával . . . itt-ott mutatkozó deressedő, hulló leveleivel. Aczélos karunké, aczélos buzánké Magyarok hónapja. Nagyboldogasszonynak hónapja. Látam sok-sok katonát Szűz Mária éremmel vonulni a harcba. Nem rejtették ruhájuk alá, ragyogó érdemjelként ottfüggött mellükön újra megtaláltuk boldogasszony Anyánkat. Magyarok hónapja a Szent István hónapja. A dicsőséges szent Jobb hónapja, Szent Jobb, mely nekünk az igazak és győzelmek útjait mutatja. Magyarok hónapja ősz királyunk hónapja. Magyarok hónapja, Mohács hónapja 1526 aug. 29. keresztelődött Szent János fejvétele napján fejét vették Magyarországnak is. Még akkor sem pusztultunk el. De most! Magyarok hónapja olyan, mint talán soha! Magyar vérünk fellobogásának, hitünk igazságának erős aczélos hónapja!

A 12. honvéd gyalogezred esküje.

Csütörtök d. e. volt derék honvédeinknek eskütétele. Eppen olyan ünnepélyesen, főnemesen felemelő képpen ragyogva, mint a hogyan az „ötösök”-é, a mi házi ezredünk végebe ment. A táborig misét most is Benkő apátkanónos mondotta beszéddel kapcsolatosan. Azt hisszük, hogy a „honvéd” szó, e tartalmaz, mindent kifejező szókincs nyelvünknek lelkesebb és értelmet, szívet fogó módon ritkán nyert erővel teljesebb magyarázatot. A görög kath. katonák is táborig misét és lelkes beszédet hallgattak. A hitfelekezetek lelkeszei is melegen, tartalmasan és lelkesen szólottak katonáinknak. A multkori és a mostani eskütétel képe közt volt azonban egy különbség. Honvédségünk ezredében sok-sok ismerősünk akadt szemünk elé. Fiainkat, polgárainkat, barátainkat, testvéreinket, rokonainkat láttuk e sorokban. Bueszúságuk tehát még fájóbb, győzelmünk reménye még izzóbban foglalta el lelkünket. Ennek az érzésnek adott kifejezést Tanárky ezredes. A kinek beszédei katonánsan szép, megkapó és drámailag mozgékony volt. Polgármesterünk szavaiból pedig bensőség, a szülőföldnek, az itthonnak meleg érzései sugároztak. Isten vezessen benneteket vitéz katonák a hadak dicsőséges útjain.

Európa fegyverben. Az angol és a francia hadüzenet következtében most már tizenegy hadüzenet van és majdnem egész Európa népei háborus állapotban állanak egymással szemközt. Ez annyit jelent, hogy a háboruba keveredett államok 760 milliónyi népei vetekednek a háborus készülődésekben: Ausztria-Magyarország, a melynek lakossága 51.4 millió, a német birodalom 66.8 millió lélekszámmal, Oroszország 167 millió, Nagy-británia (a gyarmatokkal együtt) 423 millió, Franciaország 39.6 millió, Belgium 7.4 Szerbia 4.5 millió emberrel, Montenegro 300.000 főnyi lakosságával.

A viszontlátásra! E ezimen kezdünk meg a „Tárcza” rovatban egy érdekesítő és időszerű elbeszélést. Tárgy a harcztér. S főleg a katonalelkészek szerepét jelentőségét mutatja be. Azt a csodás lelki közlekedést rajzolja, amit a sebesültek, haldokló vitézek és az itthon maradt édes anyák közt katonalelkészek fentartanak. Az elbeszélést

más körülmények közt *egyszere* is közölhetjük volna; most sajnos, csak apróbb részletekben adhatjuk. Felhívjuk reá olvasóink figyelmét. Az elbeszélés szerzőjét csak az utolsó közlemény alatt áruljuk el.

Meddig fog tartani a háború? Ki tudná azt megmondani? Hiszen egy világ-résznek összegomolyodásáról, véres harezáról van szó. Az optimisták persze igyekeznek súlyos okokat felhozni arra, hogy sokáig nem tarthat. Diplomaciai forrásból eredőnek mondják azt a hírt, hogy a németek két hónap alatt szándékoznak végezni a francziakkal. És a többivel? Erről nagy a hallgatás.

A háború bizonyos, megállapított eredményei eddig: Lütth bevételének és főleg a mühlhauseni győzelemnek van nagy jelentősége. A mühlhauseni győzelem, amely jelentőség és harezolók száma dolgában a *wörthi csatához hasonlítható*, azért nagyfontosságú, mert a megvert hetedik hadtestben a francziák hadseregüknek elitjét látták. A berlini sajtó a győzelmet, mint a végleges siker zálogát ünnepli.

Királyi elismerés a sajtónak. Ő császári és apostoli királyi felsége kegyes volt kifejezést adni élénk megelégedésének afelett, amelyet Ausztria és Magyarország sajtója a jelenlegi európai válság folyamán tanusít és Berchtold gróf külügyminisztert felhatalmazta, hogy ezt köztudomásra hozza.

A fejezdula. A háború induló katonáknál nevezetes és meghatározó aktus, mikor kézbe kapják az ugynevezett fejezdulát. A czédulán rajta van az illetőnek a neve, az ezred és század száma, amelynek szolgál. Ha ne adj Isten, baj éri a csata viharában a vitézt, kibontják a czédulát s róla megállapítják az elesett személyazonosságát. Hordja pedig czéduláját a katona nadrágjának jobb oldali zsebében, bevarrva, nehogy elkallódjék. Szétosztották most is a fejezdulákat.

Az ovodák megnyitják városunkban. Bodnár György kir. tanfelügyelő elrendelte, a szünidő megszakiításával — az ovodák megnyitását. A felvételnél azon gyermekekre lesznek kiváló figyelemmel, akiknek a szülei munkások és kenyerüket a családi tűzhelytől távol kell megkeresniük.

Világostól — Varsóig. Augusztus 13-án *hatvanöt* éve volt (1849 aug. 13), hogy a magyar seregek Világostól az oroszok előtt letették a fegyvert. Ma elmondhatjuk I Vilmos császár mondását a szedáni fegyverletétel után:

— Isten rendeléséből, minő fordulat.

Magyarok és osztrákok, valamennyi lelkesen, harezvagytól éve — robognak, szállanak, mint a sasok a czár serege ellen. Világostól — Varsóig . . . Előre! Még tovább . . . tovább.

Katonai utósorozások. A m. kir. honvédelmi miniszter elrendelte, hogy állítás kötelesek megvizsgálása végett az állandó sorozó bizottságok annyiszor üljenek össze és működjenek a hányszor ez a jelentkező állításkötelesek kellő száma folytán szükségesnek mutatkozik. Ezen bizottság elé azon 26 — 31 éves állításkötelesek lesznek előállítva, kik állításkötelezettségüknek a rendes időben még eleget nem tettek.

Tanulóifjúság a mezei munkánál. Az ország minden részéből jön a hír, hogy a tanulóifjúság egész héten a mezei munkát végzi, mivel a munkások legnagyobb része harezba vonult. Különösen a tanító-jelöltek buzgólkodtak az önkéntes munkában.

A haroztérén megsebesültek és elhaltak névsorának kimutatása már megkezdődött. Sajnos nem közölhetjük, mert az esetleges sajtó-hibák, másolások okozta zürzavarok elkerülése miatt a közlés tiltva van. Az érdekelt családok azonban a város, község hivatalos helységében biztos értesülést szerezhetnek.

Fehérgyarmat felé — megszünt a vasuti öszeköttetés.

Katonai előléptetések. A honvédelmi miniszter Csermák Mihály ezredesnek Marosvásárhelyre történt áthelyezése folytán a m. kir. 16. honvéd menetes parancsnokává Nagy Lajos alezredest nevezte ki. — Őfel-

sége a király Wirth János századost őrnaggyá dr. Radó Sándor törzsrósvost 2. osztályú fő-törzsrósvost, Dutkay Kálmán, Langmár Gáspár főhadnagyokat századosokká. — Láday Dezső, Máhr Béla, Lovas Sándor, Litteczky Lajos, Kéler László, Kéler István és Heidler György hadnagyokat főhadnagyokká, — Csolosz Pál, Kovács Sándor zászlósokat hadnagyokká és Gorzó István gt. tiszthelyettes gt. hadnaggyá nevezte ki.

Adományokat a háború ideje alatt készségeggel fogad el a mi lapunk szerkesztősége is. Ugy a Vöröskeresztre, mint az itthon maradt családok, akár a harezba vonuló vagy sebesült katonák részére *közvetítjük a hazafias adományokat.* A pénzt, a fehérneműt, az élelmiszert, dohánnyt, vagy bármely más adományt, amelynek elfogadása engedélyezve van. *És lelkiismeretesen nyugtázzuk is.*

Az új moratorium. Az új moratorium augusztus 14-től 1914. szeptember 30-ig tart. Ezen idő alatt semmiféle magánjogi kötelezettség nem jár le. A kamatok azonban ezen idő alatt is számíttatnak. Ez a két hónap nem számíttatik be az elévülésbe se. Vagyis úgy kell a dolgot felfogni, hogy minden magánjogi tartozás, akár váltón, akár közönséges kötelezvényen alapul, október 1-én jár le és csak akkor perelhető. A váltókat előbb óvatolni sem kell, nem is lehet.

Óvatosan kell fogadni minden hírt, ami a harezterekről jő. De azt is, a mit az itthonosi fantázia és nagyotmondani-szeretés ösztöne gyárt. Ime az a bizonyos 27 ezer önként jelentkező orosz-lengyel katonáról szóló hír is mivé törpült. (A mely ezekből 4 ezeret Szatmár határában helyeznek el.) Hogy azok a mi katonáink, galicziai népfelkelők, a kik ott helyet nem kaphatnak, míg egy másik katonaság el nem vonul. Hát ideiglenesen szét osztják városainkban. Pedig e hírt hatóságunk is úgy fogta fel, hogy azok menekült orosz-lengyel katonák.

Lesz-e tanítás ősszel? Az általános mozgósítás következtében tudvalevően igen sok tanító bevonult katonai szolgálatra. Ez a körülmény szükségessé teszi, hogy az iskolaszékek az iskoláztatás lehető biztosítása végett már most megtegyék a czélszerűnek látszó intézkedéseket. Az iskoláztatás részint osztályösszevonással, részint váltakozó tanítással biztosítható ott, ahol nem minden tanító vonult be katonai szolgálatra. Amely iskola pedig tanító nélkül maradt, ott lehetőleg helyettesről kell gondoskodni. Helyettesül alkalmazhatók óvónők és nyugalmazott tanítók is. A győri egyházmegye káptalani elnöke ez alapon elrendeli, hogy az iskolaszékek szeptember hó közepéig tegyenek jelentést az egyházmegyei irodának, hogy tanítóik közül kik vonultak be katonai szolgálatra és az iskoláztatásról miként történt gondoskodás.

Csak háborus czélokra szabad gyűjteni. A belügyminiszter leiratban fölhiatta az összes törvényhatóságok fejeit, hogy eskis háborus czéljaira, sebesültek, katonacsádok és a vöröskereszt czéljaira engedélyezzenek gyűlést.

Huszár bravur. Jellemző esapaink szellemére, az a beérkezett jelentés, a mely szerint egy fogságba került huszár az elfogatást követő napon egy kozák lovon megszökött és bevonult alosztályához.

A vidék. Mi is érezzük, hogy elvagyunk zárva a világtól. A közlekedés ugyszólván megszünt a polgári életre nézve. Katonáink indulnak a harezterre. Ők foglalják el vasuti vonalainkat. De hát még a falu. Panaszkodnak is, hogy a vidéki nép a maga sötét bizonytalanságában kétségbeesik és hitelt ad a legképtelenebb híreszteléseknek. Melegen ajánljuk — a hozzánk érkezett hírek nyomán — a példát. Sok községben a plebános naponta este 6 órakor istentiszteletra gyűjti össze a népet. Utána válaszol mindenre, amire a nép kívánsái lehet: hogy áll ügyünk a harezterén, miért kell igazságos ügyünknek győzelemmel végződnie, milyen híreknek nem szabad hinni, milyen félrevezetésektől kell őrizkedni stb. stb. amint a helyzet hozza. A lelkesnek hivatása mindig szép. Most azonban igazán apostoli.

Halálozás. Buttykay Viktor földbirtokos, Ugoosa vármegye törvényhatósága bizottsági tagja, Buttykay Akos zeneművésznek atyja 71 éves korában elhunyt aug. 12-én. Temetése Kőkényesden ment végbe nagy részvétellel.

A papság segítségével. A Vörös Kereszt Egylet nagykarolyi fiókja a vidéki papságot megbeszélésre hívta össze, hogy belevonja őket abba az akcióba, amit az egyesület a vidéken megindított. A papság szép számmal gyűlt össze ezen a gyűlésen s mindnyájan legmeszebbmenő támogatásukkal biztosították a sebesültek ápolás munkáját vezető Vörös Kereszt egylet vidéki akciójában. Ugy látszik a papságnak az új korban mégis van szerepe a háborúban és talpon van, ha a gyámoltalanoknak vigaszra, segítségre van szükségük.

Nagy sikkasztás a nagykarolyi adóhivatalban. Évek óta üzött bűnös manipulációknak jöttek a nyomára a nagykarolyi m. kir. adóhivatalban. A bűnös visszaélés a váltó és bélyeg kezelésnél történt olyanformán, hogy a pénzügyigazgatásához küldött példányok szabályszerűen voltak kiállítva, de az adóhivatalnál visszamaradó példányokról a bélyeget elsikkasztották s pénzzé tették. Az elkezelt bélyegek értéke körülbelül 33 ezer K. Az illető tisztviselő pazarul költözött, mégsem fogott gyanút senki s most, hogy berukkolt katonának, hivatalvizsgálat alatt rájöttek a csalásra.

A háború-kérdés megoldása.

Misi négy éves kis fiúeska:
— Kisanyám . . . egy hete má', hogy oda van ides apám.
— Egy hete fiam.
— Hát még mos 'se verte meg azt a szerbet.
— Nem, fiam.
— Úhm! Egy hét alatt én mán megvertem volna . . . aztán meg se áltam vón'
— hazáig.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Kath. polgár. Hagyjuk. Az a bizonyos bandérium kérdése, a mely bandériumokat a katolikus püspököknek kellett előállítani, már régen megoldott, megzáfolt kérdés; úgy hogy az avval való felhozakodás sablon, melyet már komoly ellenfeleink sem tartanak elfogadható érvnek.

Nyomatott a Pázmány-sajtóban Szatmáron, Iskola-köz 3. sz.

Hóditó körutra indul az új kőbányai sörfözde:

FŐVÁROSI SÖRFÖZŐ R. T. KÖBÁNYÁN

Főrtartáros:
Weinreb Márton és Fia Szatmár,
Zrínyi-utca 10. Telefon 257.

NŐK VILÁGA.

Az asszonyok munkája. A bolgárok, amikor a balkáni háboruban majdnem egy évig tartó reménysegeknek gazdag, keserűségekben, fájdalmakban és csalódásokban változatos háborujuk után hazatértek, otthon megmunkált földeket, újból bevetett területeket találtak. Pedig Bulgáriában a gyerektől az aggastyánig mindenki elment a háboruba. Vajjon hasonló cselekedetre a mi asszonyaink és leányaink nem volnának-e képesek? Bizva hisszük, hogy igen. A magyar történelem ragyogó lapjain egész serege a nőknek, védte hazáját. Az önfeláldozás nemes példájaként emlegetik mindehől: A Zrinyi Ilnák s az egri nők nevét. Manapság már nincs szükség arra hogy gyöngye asszonyok ott hagyják a családi tüzhelyet, a gyermekeket, van elég fegyveres erőnk, amely győzelmesen szolgálja évezredes hazánk dicsőségét. De arra szükség van, hogy mikor dicső harcossaink visszaérkeznek, itthon ne találjanak kopár határt. A győzelem jó érzésében, lelkük egész melegével vegyének részt vitézeink örömeiben a mi asszonyaink leányaink is, kiknek férjét, vőlegényét, gyermekét, rokonát viruló jövőre várja. Ezt segítsék elő a magyar asszonyok és leányok, ez a honvédelem is majdnem annyi, mintha ők is fegyvert forgatnának.

A lengyel grófné és a tartalékos.

Krakóban történt. egy gyalogezredet ültettek vonatra, a pályaudvaron a város hölgyei, élükön a bájos Potoczka grófnővel. fáradszótlanul osztogatták a szivarokat, teát, a cseh tartalékosok között, akik aztán sorakoztak, hogy felszáljanak. Már megharsant a kürt, mikor egy cseh tartalékos odaszólt a szépséges Potoczky grófnőnek: Holka! prosim vas privo, bo je mam durszta! (Tubiczám, adj egy ital sört, nagyon szomjas vagyok.) A fiatal grófnő hamar sört hozott és megitta a cseh legényt, aki hálája fejében csókot nyomott a grófnő orcájára.

HIREK

A király.

„Legfőbb vágyam volt, hogy az Isten kegyelméből még hátra levő éveimet a béke műveinek szentelhessem és népeimet a háború áldozataitól és terheitől megóvhassam.

A Gondviselés másként határozott!”

Igy kellett történnie!

Mindenható Istenünk akarata, hogy a minék előbb-utóbb meg kellett történnie . . . még a Te életedben zugjon le, felséges Királyunk!

Alkonyatkor, estenden. Mikor a Nap lemenőben, akkor kellett tized gyujtanod a vészszelletes fellegekben. Tűzet, mely tisztíson. Világosságot, bizonyosságot hozzon a bizonytalanság zord fellegebe. Tűzet, mely büntessen. A mely mulassa meg, hogy birodalmad ébred és nem halódik. Új történeti utat vág és nem bucsuzik. Egybeolvad; egy lélek, egy szív egy akarat tud lenni. Mert a Te „aggorod nem lehet akadály népeid boldogulásának.”

Nolczvannégy évvel vállaidon keresztülmentél az ifjú-kor családásain. A férfikornak, az apának rettenetes kálváriáján. Hordoztad minden alattvalódnak fájdalmait és örömeit a trónon ülve. Ismered a mécsesek és postakocsik korszakát. Szemeid előtt történtek az emberiség legnagyobb változásai. Tudományban, hadseregben, kulturában.

Minden, de minden változott körülötted a világban.

Csak ketten maradtatok egyek!

Te Magad! És a magyar nemzet király-hűsége. Lángoló szeretete, önfeláldozása és hősiessége. . . .

Ősz király! Születésnapodon, nyolcvannégy évvel vállaidon a Te lelked a legifjabb! A legéberebb. A Te értelméd a legbölcsebb! A Te lelked a legtisztább és legnyugodtabb, Te munkabírád legcsodásabb. És a mil tettel, azért mint népednek hirdetted — Isten és nemzet előtt viseled a felelőséget.

Veled viseljük! Veled vagyunk. Veled borulunk a nagy Isten elé, hogy életednek megkoronázásaként adja meg Neked, nekünk a mi igazságunk győzedelmét!

A nemzet Nagy Heteit éljük. Ez a hét pedig, melyben most vagyunk a nemzeti ünnepek Hete. Nagy történelmi esemény ölelkezik lelkünkben össze. A csaknem ezer év előtti emlék gyul fel lelkünkben. Szent István hatalmas alakja, a ki megindítja ezer esztendőre a magyar királyság történetét. És I Ferencz József, az ezüst hajú bölcs, a ki megtartja a másik ezer évnek és a magyarok dicső történetének.

Mester.

Megyéspüspökünknek dr. Boromíza Tibornak 20.000 (huszezer) koronás adománya.

Jó ideje tudomásunk volt arról, hogy ez az igazán egyházfejedelmi tett meg fog történni. De hallgattunk. Mert püspökünk nem barátja szándékai és tettei előre való kiértelmezésnek. Másról is . . . másról is, bizony van tudomásunk. Erről is hallgatnunk kell még egy ideig. És nem is tartjuk szükségesnek ez alkalommal sem a dicsőítő szavakat. Az az agg főpásztor, a ki itt él közöttünk a maga egyszerűségében és igénytelenségében . . . hogy oda adhassa minden javát az új Magyarország hadseregének, a jövő intelligenciájának, a jövő idők magyarságának és keresztény kulturájának . . . semmi néven nevezendő magasztalásra nem szorul. De azt méltán elvárhatta volna — és ezt mi mondjuk — hogy minden művelt, jóakaratu ember, legyen az bármely vallású vagy elvi ember — tételleze fel a magyar kultúrára milliőkat áldozó magyar püspökről, melyszerint e nagy, e hazának jelen és jövőjéért folyó küzdelmes időben sem lelkével, sem erszényével hátul maradni nem fog. Ezt a tettek beigazolták. Be fogják igazolni s így maguk a tettek válaszolnak minden oldalra, ahova válasz szükséges.

A 20 ezer koronát püspökünk jó szíve és bölcs belátása így osztotta meg:

A Vörös Kereszt Egyesületnek 4000 koronát; a Szatmár városi, szatmárvármegyei, Ung, Máramaros, Bereg és ugoceamegyei Vörös Kereszt Egyesületnek pedig egyenként 1000—1000 koronát, összesen 6000 koronát adományozott.

A hadba vonult katonák családjainak segélyezésére a következő adományokat utalta ki: Szatmár városának 1500; Szatmár vármegyének 2000, Ung megyének 2000, Máramaros megyének 2000; Bereg megyének 1500; Ugocea megyének 1000, összesen 10.000 koronát.

Az adomány összege tehát 20.000 korona.

Istentisztelet a király születés napján. Tegnap városunk főgyűháza szokatlannal melegséggel és fényvel ünnepelte királyunk születése napját. A székesegyház előtt a Deák Ferencz-téren egy lombsátorban Benkő József apátkanonok és plébános mondotta a tábori misét három ezer katona és még egyszer annyi polgári hívő jelenlétében. A katonaság a szokásos disztróvásokkal emelte a szertartás ünnepességét. A székesegyházban 9 órakor Pemp Antal kanonok, pápai prelátus tartotta a nagymisét az oltárszolgálatot teljesítő fényes testületével. Nem mulaszthatjuk el ezuttal, hogy a legnagyobb elismeréssel meg ne emlékezzünk a székesegyházi énekkarról, mely a szokottnál kiválóbb módon járult az ünnepnap magasztosságához. Utóbbi számunkban közöltük részletesen az egyházzenei műsort, melylyel a székesegyházi énekkar előkelő urak és hölgyek szíves közreműködése mellett készült az idén a király születésnapja ünnepére. Valóban, lelkünk emelkedésével hallgattuk e nagy műsort, mely mind belbecsére tartalmi és dallami gazdagságára nézve, mind pedig a biztos vezénylés, valamint legfinomabb árnyalatu, szabatos, üde és bájos előadása tekintetében magas színvonalat jelez egy énekkar működése terén. Elragadtatással teljesítményük iránt hálással iktatjuk ide nevüket azoknak a drágáknak, kik Sepsy Márton segédlelkész, karnagyhelyettes vezetése mellett a székesegyházi énekkarban közreműködni szívesek voltak. Hölgyek:

Demjén Anna, Kaufke Margit, Markos Ilona, Méder Teréz, Mondik Mária, özv. Nitsch Józsefné, Szabó Anna és Zagyva Mária szopránisták. Asztalos Ilona, Dombrády Mária, Glósz Rajmunda, Lovoczky Mária, Méder Emma, Papp Mária és Szentgyörgyi Blanka altisták. Urak: Demjén József, Papp János, Papp Péter, Sepsy Márton és dr. Vajay Imre tenorok. Bodnár István, dr. Fábrián Lajos, Holeczmann Béla, Markos Imre, Pataki Lajos, Roszipál János, Sárkány Dániel és Szemere Géza basszusok. — Egyházatya remek mondása, hogy az alamizsna a legmagasabb uzsorakamattal győmolesző betét. A szegények marka a legbiztosabb pénzszekevény, tüztől és betöréstől mentes. Így vagyunk azzal a rövidke idővel is, melyet az anyagi szükségések keresése mellett az Isten házában töltünk, ennek fényére fordítunk. Az az idő el nem veszett . . .

Magyarok hónapja augusztus. Augusztus hónapját méltán nevezhetjük a magyarok hónapjának. A mi hónapunk ez a büvös bájos hónap. Turáni ősi pusztának hónapja. Tüzelő delével, hűvös alkonyával . . . itt-ott mutatkozó deresedő, hulló leveleivel. Acélos karunké, acélos buzánké Magyarok hónapja. Nagyboldogasszonyok hónapja. Látam sok-sok katonát Szűz Mária éremmel vonulni a harcba. Nem rejtették ruhájuk alá, ragyogó érdemjelként ottfüggött mellükön újra megtaláltuk boldogasszony Anyánkat. Magyarok hónapja a Szent István hónapja. A dicsőséges szent Jobb hónapja, Szent Jobb, mely nekünk az igazak és győzelmek utjait mutatja. Magyarok hónapja ősz királyunk hónapja. Magyarok hónapja, Mohács hónapja 1526 aug. 29. keresztelődő Szent János fejvétele napján fejt vették Magyarországnak is. Még akkor sem pusztultunk el. De most! Magyarok hónapja olyan, mint talán soha! Magyar vérünk fellobogásának, hitünk igazságának erős acélos hónapja!

A 12. honvéd gyalogezred esküje.

Csütörtök d. e. volt derék honvédeinknek eskütétele. Eppen olyan ünnepélyesen, fenségesen felemelő képben ragyogva, mint a hogyan az „ötösök“-é, a mi házi ezredünk vége ment. A tábori misét most is Benkő apátplebános mondotta beszéddel kapcsolatosan. Azt hisszük, hogy a „honvéd“ szó, e tartalmas, mindent kifejező szókincs nyelvünknek lelkesebb és értelmét, szívet fogó módon ritkán nyert erővel teljesebb magyarázatot. A görög kath. katonák is tábori misét és lelkes beszédet hallgattak. A hitfelekezetek lelkészei is melegen, tartalmasan és lelkesen szólottak katonáinknak. A multkori és a mostani eskütétel képe közt volt azonban egy különbség. Honvédségünk ezredében sok-sok ismerősünk akadt szemünk elé. Fiainkat, polgárainkat, barátainkat, testvéreinket, rokonainkat láttuk e sorokban. Bucsuzásuk tehát még fájóbb, győzelmünk reménye még izzóbban foglalta el lelkünket. Ennek az érzésnek adott kifejezést Tanárky ezredes. A kinek beszédei katonásan szép, megkapó és drámailag mozgékony volt. Polgármesterünk szavaiból pedig bensőség, a szülőföldnek, az itthonnak meleg érzései sugároztak. Isten vezessen benneteket vitéz katonák a hadak dicsőséges utain.

Európa fegyverben. Az angol és a francia hadüzenet következtében most már tizenegy hadüzenet van és majdnem egész Európa népei háborus állapotban állanak egymással szemközt. Ez annyit jelent, hogy a háboruba keveredett államok 760 milliónyi népei vetekednek a háborus készülődésekben: Ausztria-Magyarország, a melynek lakossága 51.4 millió, a német birodalom 66.8 millió lélekszámmal, Oroszország 167 millió, Nagy-britania (a gyarmatokkal együtt) 423 millió, Franciaország 39.6 millió, Belgium 7.4 Szerbia 4.5 millió emberrel, Montenegró 300.000 főnyi lakosságával.

A viszontlátásra! E czímen kezdünk meg a „Tárca“ rovatban egy érdekesítő és időszerű elbeszélést. Tárca a harcztér. S főleg a katonalelkészek szerepét jelentőségét mutatja be. Azt a csodás lelki közlekedést rajzolja, amit a sebesültek, haldokló vitézek és az itthon maradt édes anyák közt katonalelkészek fentartanak. Az elbeszélést

ORGONA-GYÁR

villamos gépekkel berendezve.

Kedvező fizetési feltételek mellett kiváló tiszta légnymás, csőrendszer szerint (pneumatikus) tartós és nemeshangu orgonákat szállít. Orgonajavításokat és orgonahangolásokat lelkiismeretes pontossággal teljesít. Jókarbantartást mérsékelt árban elvállal.

RIEGER OTTÓ

os. és kir. udvari szállító.

Hazánk legnagyobb orgonájának: a király orgonájának alkotója, a Szent-Sír lovagja és a Ferencz József-rend tulajdonosa.

BUDAPEST, X., Szigligeti-utca 29. szám.

Tervezeteket, rajzokat és katalógust kívánatra díjmentesen küld. A párisi, bécsi és pécsi kiállításán több helyről kitüntetve. Gyárom 39 évi fennállás óta 1900 orgonát szállított, közte a koronázási templom király orgonáját, mely orgonámú 80 változatu és villanyorgó van berendezve.

Kocsitulajdonosok figyelmébe:

BENYÓ ANDOR

kocsigyártó Szatmár-Németi, Szirmai-utca 11.

Ajánlja magát mindennemű új és újabb divatu

kocsik készítésére.

Készít ruganyos kocsikat, homokfutókat, számkókat és gazdasági eszközöket a legjobb és legszebb kivitelben.

Raktáron tart új és javított kocsikat.

Javítások gyorsan és pontosan eszközöltetne
Tekintettel a rossz pénzügyviszonyokra, vevőimet kedvező fizetési feltételekben részesítem.

Kocsitulajdonosok figyelmébe!

Minden

*Nagyságos
Tekintetes
Nemzetes és
Polgár asszonynak*

öröme telik a festésben, hogyha

VÁMOS ÁRON

kizárólagos festékkereskedésében

Szatmár, törvényszékkel szemben

szerzi be padló festék szükségletét

1 korona 20 fillértől feljebb.

Telefon 368. sz.

Gárdos Ferencz könyvkötő
SZATMÁR
Kazinczy-utca 4

Uj üzlet megnyitás!

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására adni, hogy **Rákóczi-u. 28.** alatt

rőfös, vászon és confekcióüzletet

nyitottam. — A n. é. közönség szives pártfogását kérve, vagyok teljes tisztelettel

Saudek Béla utóda.

A Szatmári Bazárban

az összes játék-, díszmű-, emlék és rövid-áru cikkeket helyszűke miatt melyen leszállított áron bocsátom a n. é. közönség rendelkezésére.

Blatniczky István

KAZINCZY-UTCZA 10.

Minden ruha új lesz tisztítás és festés által

Hájtájer Pál

ruhafestő
gőzmosó
gyárában

Szatmár.

Alapítási év
1886.

A legjobb és legolcsóbb hazai gyártmány!

K 10.50 — K 12.50 —

K 15.—

főárban

mindennemű férfi és női valódi „Goodyear Welt“ ráma-varrott czipő kapható

TURUL cipőgyár részvénytársaság a monarkia legnagyobb cipőgyára.
Fiókraktár Szatmáron: DEÁKTÉR 12. SZÁM.

130 saját fióktelep. 20.000 pár heti gyártás. 1200 munkás és alkalmazott.

a világhírű

TURUL

CIPŐK
elárusító telepein

